

ENNIO STIPČEVIĆ
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Zavod za povijest hrvatske književnosti,
kazališta i glazbe, Zagreb
ennio stipcevic@gmail.com

Primljeno: 13. 04. 2022.
Prihvaćeno: 14. 09. 2022.
DOI: 10.21857/yvjrdcv1ry

SURADNJA AKADEMIKA LOVRE ŽUPANOVIĆA I MAESTRA VLADIMIRA KRANJČEVIĆA NA VARAŽDINSKIM BAROKNIM VEČERIMA

Članak nudi pogled u suradnju muzikologa Lovre Županovića i dirigenta Vladimira Kranjčevića na *Varaždinskim baroknim večerima*. Ta suradnja trajala je zamalo tri desetljeća (1971. – 1999.) i bila je u svoje doba jednim od najvažnijih projekata promocije starije hrvatske glazbe. Županović je istraživao, otkrivao i transkribirao djela slabo poznatih hrvatskih skladatelja, a Kranjčević se brinuo za izvedbu tih djela na *Varaždinskim baroknim večerima*, o čemu svjedoče brojni objavljeni nosači zvuka te dvanaest svezaka serije notnih izdanja *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, koje je uredio Županović. Konceptcija ravnatelja *Varaždinskih baroknih večeri* dirigenta Vladimira Kranjčevića bila je otvorenost raznovrsnim interpretativnim estetikama. Štoviše, na *baroknim večerima* bio je nerijetko izvođen repertoar iz 16., pa sve do početka 19. stoljeća. Tako je Županović imao priliku pripremiti notni materijal za suvremene praizvedbe u Varaždinu skladbi Wisnera von Morgensterna i Leopolda Ebnera, ali i vokalni opus ponajboljeg hrvatskog majstora renesansne polifonije Julija Skjavetića. K tome, u organizaciji festivala bilo je održano više stručnih i znanstvenih skupova, a Županović je nekoliko koncerata pripremio u suradnji sa svojim zagrebačkim studentima muzikologije. Nema dvojbe da je Županovićeva i Kranjčevićeva suradnja obilježila prvih trideset godina *Varaždinskih baroknih večeri*.

Ključne riječi: muzikolog Lovro Županović; dirigent Vladimir Kranjčević; festival *Varaždinske barokne večeri*; prezentacija hrvatske glazbene baštine.

1. UVOD

Suradnja Lovre Županovića i Vladimira Kranjčevića obilježila je tijekom 70-ih, 80-ih, a u manjoj mjeri i 90-ih godina prošloga stoljeća *Varaždinske barokne večeri*. Na ovome mjestu dopustite mi da ukratko skiciram tu suradnju, čiji dosezi daleko nadmašuju prigodne festivalske okvire. Uz akademika Županovića i maestra Kranjčevića vežu me osobni, usudio bih se reći, i prijateljski osjećaji, što mi nedvojbeno otežava motrište "nepriistranog promatrača".

2. O LOVRI ŽUPANOVIĆU

Lovro Županović (Šibenik, 1925. – Zagreb, 2004.), akademik, skladatelj, muzikolog, profesor i učitelj naraštajima đaka i studenata, u rodnome gradu završio je osnovnu školu i klasičnu gimnaziju, tu je dobio i prvi profesionalni angažman kao crkveni orguljaš i zborovođa. Zbog političkoga djelovanja utamničile su ga na nekoliko mjeseci talijanske fašističke vlasti i ta mladenačka epizoda kao da je navijestila njegovo beskompromisno buntovništvo, uspravni moralni kôd. Bio je jedan od najznatnijih hrvatskih glazbenih djelatnika druge polovice 20. stoljeća, nikad se nije odviše uklapao u institucionalizirane strukovne grupe, nagrade su ga uglavnom zaobilazile, stipendije ga se nisu ni doticale.

O Županoviću kao skladatelju i muzikologu objavljeno je stotinjak novinskih članaka i obavijesti, recenzija i studija.¹ Upamćen je ponajviše po profesorskom i znanstvenom djelovanju. Njegov neveliki, raznovrsni skladateljski opus tek očekuje valorizaciju. Iz obilne znanstvene i stručne Županovićeve bibliografije, koja obuhvaća desetak knjiga, tridesetak priređenih notnih izdanja, više udžbenika, među kojima su neki doživjeli i deset izdanja, te stotinjak znanstvenih radova, za ovu bih prigodu spomenuo samo najvažnije muzikološke radove, kao što je voluminozna monografija o Vatroslavu Lisinskom, objavljena u izdanju HAZU 1969. (tada JAZU), te višegodišnja istraživanja okrunjena u sintezi *Stoljeća hrvatske glazbe iz 1980.*² Na Županovićevim *Stoljećima* odrastale su generacije studenata Muzičke

¹ Najpotpunije o Lovri Županoviću usp. Koraljka KOS (ur.), *Lovro Županović (1925. – 2004.)*, Spomenica preminulim academicima sv. 135, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2007.; Ennio STIPČEVIĆ, "Lovro Županović kao muzikolog", 9-13.; Eva SEDAK, "Lovro Županović kao kritičar, pedagog i skladatelj", 15-21.; "Popis radova", 24-51. Usp. također E. STIPČEVIĆ, "Lovro Županović (1925. – 2004.), muzikolog", *Etide za lijevu ruku*, Školska knjiga, Zagreb, 2021., 178-182.

² Lovro ŽUPANOVIĆ, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980., te izdanje na engleskome jeziku u dva sveska: L. ŽUPANOVIĆ, *Centuries of Croatian Music 1.*, Music Information Center, Zagreb, 1984.; L. ŽUPANOVIĆ, *Centuries of Croatian Music 2.*, Music Information Center, Zagreb, 1989.

akademije. Nakon *Povijesti hrvatske glazbe* (1977.) Josipa Andreisa,³ Županović je bio prvi i do danas je ostao jedini koji je imao dovoljno energije i znanja da sintetski, ozbiljno i opsežno obuhvati cjelokupan povijesni tijek umjetničke hrvatske glazbe, od srednjovjekovnih kodeksa do najnovijih fenomena. *Stoljeća* ne bi bilo bez Županovićevih novih istraživanja, prije svega svježega i sveobuhvatnoga uvida u notne izvore.

A Županović je notne izvore hrvatske glazbe temeljito poznao, kao malotko prije i poslije njega. Svojim stavovima ili namjerno provokativno iznesenim pretpostavkama nerijetko je izazivao pomutnju, bio je strastveni i beskompromisni polemičar. Rijetku konstantnu profesionalnu podršku Županović je imao od festivala *Varaždinske barokne večeri*, gdje je uz prijateljsku pomoć dirigenta maestra Vladimira Kranjčevića imao prigode sustavno prezentirati svoje transkripcije slabo poznatih starih hrvatskih skladatelja. Suradnja Županovića i Kranjčevića na *Varaždinskim baroknim večerima* započela je u doba politički turbulentnih 70-ih godina prošloga stoljeća. Kako se u tim "olovnim vremenima" gledalo na predstavljanje i izvođenje stare hrvatske, i još k tome crkvene glazbe, dobro je poznato.⁴ Već od prve festivalske 1971. godine Vladimir je Kranjčević cijeli jedan koncert posvetio hrvatskoj glazbi, na kojemu je suvremenu praizvedbu doživjela *Simfonija u G-duru* Amanda Ivančića, u Županovićevoj redakciji. Da nije bilo te suradnje s Kranjčevićem – dirigentom, ali i ravnateljem *Varaždinskih baroknih večeri* – teško da bi bilo Županovićevih nekoliko stotina stranica transkripcija, objavljenih u seriji *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*.⁵

3. O VLADIMIRU KRANJČEVIĆU

Iz bogatoga i dobro poznatoga umjetničkog i životnog *curriculum-a* Vladimira Kranjčevića (Zagreb, 1936. – Odra, 2020.) izdvojio bih za ovu prigodu tek nekoliko znakovitih, ukratko nabačenih podataka: klavir je na zagrebačkoj akademiji studirao kod Ladislava Šabana, koji je u svoje doba bio ponajbolji stručnjak za sjeverno-

³ Usp. Josip ANDREIS, *Povijest glazbe*, Liber, Mladost, Zagreb, 1974. – 1977., 4 sv. (ponovljeno izdanje: SNL, Zagreb, 1989.). U ovoj četverosveščanoj publikaciji posljednji, četvrti svezak posvećen je hrvatskoj glazbi. Taj četvrti svezak doživio je dva izdanja na engleskom jeziku: J. ANDREIS, *Music in Croatia*, Institute of Musicology, Academy of Music, Zagreb, 1974.; second enlarged edition, 1982.

⁴ Bilo bi zanimljivo pratiti odjeke spomenutih koncerata, Županovićevih i Kranjčevićevih, u domaćem dnevnom tisku, no to je zadatak koji prelazi okvire ovoga rada.

⁵ Suradnju L. Županovića i V. Kranjčevića na *Varaždinskim baroknim večerima* moguće je pratiti zahvaljujući bogato dokumentiranoj publikaciji: Ernest FIŠER (ur.), *Varaždinske barokne večeri, 50 festivalskih godina*, Koncertni ured Varaždin, Varaždin, 2020. Usp. ovdje Prilog.

hrvatsku glazbenu baštinu 18. i prve polovice 19. stoljeća, napose onu nastalu u Varaždinu; zatim, tijekom višedesetljetne dirigentske aktivnosti, Kranjčević je (navodim prema Kranjčevićevu svojedobnom usmenom iskazu) ostavio u Fonoteci HRT-a preko 2000 minuta audio snimaka hrvatske glazbe, u čemu se ogleda njegova trajna briga za promociju domaćih majstora. Sve ako ova minutaža i nije posve precizna, nema dvojbe da je u fonoteci HRT-a Kranjčević zacijelo među najzastupljenijim domaćim dirigentima. I, naposljetku, maestro Kranjčević posjedovao je rijetke organizacijske sposobnosti.⁶ Bio je jedan od utemeljitelja te godinama umjetnički voditelj, odnosno ravnatelj Varaždinskih baroknih večeri.

Županovićevih dvanaest svezaka *Spomenika hrvatske glazbene prošlosti* (prvih deset objavio je između 1970. i 1979., a posljednja dva 1996. i 2004.) bili su godinama najvažniji notni izvori za suvremeno izvođenje niza starih hrvatskih skladatelja. Nisu, međutim, bili jedini takvi izvori: u nizu *Spomenici hrvatske muzičke prošlosti* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti objavljena su tri sveska, koje je kao glavni urednik potpisao Stjepan Šulek. Tijekom 70-ih i 80-ih godina pokrenuo je niz notnih izdanja starijih hrvatskih skladatelja i Muzikološki zavod Muzičke akademije. O spomenutim notnim izdanjima pisao sam opširno na drugome mjestu.⁷

Do *Spomenika* je Županoviću bilo osobito stalo. Kad je u Hrvatskom društvu skladatelja ponestalo novaca za profesionalnoga notografa, Županović nije prezao od objavljivanja fotokopija svojih rukopisa, a kada se nisu mogle pronaći mogućnosti niti za prevođenje uvodnih studija, zadovoljio se kraćim, skicoznim natuknicama.

4. OBJAVA SLABO POZNATIH NOTNIH PARTITURA STARIH HRVATSKIH SKLADATELJA

Čini se da je Županović suvremeno objavljivanje slabo poznatih notnih partitura starih hrvatskih skladatelja smatrao svojim stožernim, životnim profesionalnim projektom. Uistinu, Županovićevi *Spomenici* pravi su nakladnički i kulturološki pothvat u hrvatskim okvirima: u tim je svescima objavljeno više od tisuću stranica partitura starih hrvatskih majstora, tu su prvi put u suvremenome izdanju svjetlo

⁶ Usp. *Isto*, 102-104.; Usp. i E. STIPČEVIĆ, "Hvala, maestro!", *Zadarska smotra*, 69/4, 2020., 230-231.

⁷ E. STIPČEVIĆ, "Suvremena notna izdanja starije hrvatske glazbe (od kraja 15. do početka 18. stoljeća)", *Arti musices*, 38/2, 2007., 181-216. Poneke prosudbe Županovićeva redaktorskoga rada, o kojima je ovdje riječ, neizbježno se u većoj ili manjoj mjeri naslanjaju na spomenutu studiju, kao i na studiju citiranu u bilj 1 ("Lovro Županović kao muzikolog", nav. dj.).

dana ugledale skladbe Andree Antica, Franje Bosanca, Andrije Patricija, Julija Skjavetića, Tomasa Cecchinija, Ivana Lukačića, Vinka Jelića, Atanzija Jurjevića, Amanda Ivančića, Luke i Antuna Sorkočevića, Julija Bajamontija, Leopolda Ebnera, Ivana Wenera, Jana Křtitela Vaňhala, Georga (Jurja Karla) Wisnera von Morgensterna, Ferde Livadića. U Županovićevoj ostavštini, pohranjenoj u Hrvatskome glazbenom zavodu, ali podjednako i u Arhivu Varaždinskih baroknih večeri, ima neobjavljenih transkripcija za barem još nekoliko svezaka! Osvrnimo se ovom prigodom na nekoliko svezaka *Spomenika*, koji su doživjeli prvu suvremenu praizvedbu u Varaždinu.

U uvodnoj studiji uz prvi svezak *Hrvatski skladatelji XVI. stoljeća* (1970.) Županović je zabilježio svoja redaktorska načela, tu izrijeком navodi da se "rukovodio isključivo kritičko-znanstvenim principima", te "sve što je dodavao u smislu olakšavanja tumačenja tih skladbi stavljao je u uglate zagrade kako bi što jasnije istaknuo izvorni notni tekst. Ujedno je svjesno izostavio bilo kakve sugestije interpretativne naravi (u prvom redu one tempa i dinamike), ostavljajući i tako izvođačima punu slobodu, ali u duhu stilskih značajki XVI. stoljeća."⁸ I doista je prvi svezak *Spomenika* donio redaktorski čišću verziju notnoga teksta negoli je to bio slučaj s većinom dotadašnje domaće muzikološke produkcije.⁹ Pažljivo iščitavanje stručne literature, entuzijizam i intuicija u arhivskim istraživanjima omogućili su Županoviću da svaki idući svezak opskrbi novim, vrijednim otkrićima.

U drugome svesku, naslovljenome *Iz renesanse u barok* (1971.), nekoliko je Cecchinijevih skladbi redigirao Bojan Bujić, sve ostale skladbe u ovom i budućim svescima transkribirat će sâm Županović.¹⁰ Kao osobito značajna akvizicija iz drugog sveska pokazao se motet *Lauda Jerusalem Dominum* Ivana Šibenčanina, nakon kojega je Županović priredio za izvođenje (nažalost, ne sve i u tiskanom obliku) još nekoliko skladbi ovoga baroknog majstora. U tom svesku *Basso continuo* realizirali su Bujić i Županović na sličan način kako je to riješio Dragan Plamenac u izdanju Lukačićevih moteta iz 1935., odnosno Albe Vidaković u Jelićevim *Sechs Motteten* iz 1957. godine: orguljski *continuo* u najvećoj mjeri ispisan je za desnu ruku, najčešće u tijesnom slogu, ukrasi se sugeriraju rijetko, tek u sklopu poneke kadencirajuće formule, sve je dakle ispisan više kao osnovna akordska skica, negoli kao konačno rješenje za svirku. Takva su načela realizacije *continua* pregledno i iscrpno razlože-

⁸ Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Hrvatski skladatelji XVI. stoljeća* (F. Bosanac, A. Motovuljanin, A. Patricij, J. Skjavetić). *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. I., Udruženje kompozitora Hrvatske, Zagreb, 1970, 33.

⁹ Da ne bih tekst nepotrebno opteretio citiranjima svih na ovome mjestu apostrofiranih notnih izdanja Županovićevih, ali i drugih redaktora, upućujem na studiju navedenu u bilj. 7.

¹⁰ Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Iz renesanse u barok* (J. Skjavetić, T. Cecchini, A. Grgičević, I. Šibenčanin, A. Ivančić). *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. II., Društvo hrvatskih skladatelja, Zagreb, 1971.

na u standardnom dvosveščanom priručniku Francka Thomasa Arnolda iz 1931., i kao takva bila su zadugo opće prihvaćena u kritičkim izdanjima, a također i u izvedbama barokne glazbe.¹¹ Uzgred rečeno, Arnoldova priručnika i sâm sam se držao u kritičkom izdanju Lukačičevih *Sacrae cantiones*, objavljenome u Padovi 1986. Danas je Arnoldova škola napuštena. Temeljitiye proučavanje izvora i recentnija muzikološka literatura potvrđuju da se šifre u dionici *continua*, tijekom 17. i 18. stoljeća, nisu uvijek nužno odnosile na akorde, nego da su naprotiv češće služile kao okvir za slobodno razvijanje vlastite improvizirane melodijske linije, uvijek dakako u skladu sa specifičnostima glazbala koje continuo izvodi (orgulje, čembalo, chitarrone....) i u stilskom suglasju s ostalim dionicama.¹²

Svezak *Varaždinski skladateljski krug s kraja XVIII. stoljeća*, četvrti po redu u seriji Spomenici, uveo je na suvremenu koncertnu scenu Johanna Wenera, Jana Křtitela Vaňhala i Leopolda Ebnera, skladatelje koji su dotad u hrvatskoj muzikologiji figurirali samo kao bibliografske činjenice.¹³ Županović je svoje redaktorske sugestije označavao "uglatim zagradama, a u njima je navodio i sve sugestije koje se odnose na izvođenje pojedinih djela."¹⁴ K tome su sitnim notama označene nužne dopune u orguljskoj dionici Wenerova *Benedictusa*, kao i Ebnerova oratorija. Djela je varaždinskih skladatelja "priređivač [...] obradio prema principima koje je izložio u dosadašnjim svescima Spomenika..., što znači s najvećom mjerom poštivanja izvornog predloška i interveniranja samo u slučajevima očitih grešaka ili previda tehničke naravi skladatelja".¹⁵ Postavlja se pitanje bi li notna slika bila jasnija bez mnoštva redaktorskih uglatih zagrada i sitnih nota, te nije li se barem dio tih sugestija mogao načelno objasniti u predgovornoj bilješci. No i ovako nema dvojbi gdje su i kakve dodane redaktorske intervencije. Unatoč dobrim namjerama, ovaj svezak zorno predočuje neke redaktorske slabosti. Prvo što udara u oči jest slabi grafički izgled sveska, tu je riječ o uvezanoj fotokopiji ne odveć urednoga Županovićeve rukopisa; k tome, Županović se i u ovom svesku držao načela da uz izvorne stihove uz notni tekst dopisuje i hrvatski prijevod. Pjevačima je, međutim, na taj način poslana pogrešna poruka, tj. da je dotičnu glazbu moguće izvoditi na hrvat-

¹¹ Usp. Franck Thomas ARNOLD, *The art of accompaniment from a thorough-bass as practised in the XVIIth and XVIIIth centuries*, Dover, New York, 1931., 2 vols.

¹² Usp. primjerice vrlo informativnu monografiju Giulia NUTI, *The Performance of Italian Basso Continuo. Style in Keyboard Accompaniment in the Seventeenth and Eighteenth Centuries*, Ashgate, Burlington, VT, 2007.

¹³ Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Varaždinski skladateljski krug s kraja 18. stoljeća. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. IV., Društvo hrvatskih skladatelja, Zagreb, 1973.

¹⁴ *Isto*, XXI.

¹⁵ *Isto*.

skom jeziku. Tako je Ebnerov oratorij, u prijevodu naslovljen *Pod križem*, snimljen samo na hrvatskom jeziku (ne sjećam se da sam ga ikad čuo na njemačkome). Kao da talijanski i njemački nisu jezici hrvatske kulture. Naprosto, Skjavetićeve madrigali ili Ebnerov oratorij ne postaju "više hrvatski", ako ih se izvodi na hrvatskom jeziku!

Četvrti svezak u seriji *Spomenici* tiskan je tako da je donesena preslika Županovićeve rukopisa. S vremenom će nedostatak primjerene financijske podrške nagnati Županovića da prekine s radom na objavljivanju svojih redaktura, makar da je i dalje marljivo obogaćivao koncertne podije, osobito Varaždinske barokne večeri, svojim transkripcijama starih hrvatskih skladatelja. Županović je seriju notnih izdanja *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti* – poznato mi je to iz prve ruke – držao svojim možda najvažnijim, stožernim djelom. Tim više ga je pogađao posvemašnji mûk, kojim je domaća muzikologija popratila Županovićeve redaktorske napore.

5. ZAKLJUČAK

Za kraj ovoga skicoznog uvida spomenimo dva posljednja sveska iz *Spomenika*. Svesci br. 11 i 12 posvećeni su vokalnim skladbama Julija Skjavetića, a pojavili su se nakon višegodišnje stanke i vrhunac su Županovićeve transkriptorskog i redaktorskog rada.¹⁶ Oba su sveska popraćena opsežnim studijama, jasno su eksplicirani urednički kriteriji, redaktorske intervencije označene su uglatim zagradama, a više pažnje posvećeno je analizi uglazbljenih pjesničkih predložaka. Osobito Skjavetićeve moteti, bliski nizozemskoj polifonoj školi, pred redaktora postavljaju zahtjevne zadatke, koje je Županović u velikoj mjeri uspješno razriješio. U posljednjem svesku *Spomenika* poduhvatio se Županović nadopisivanja dionica Bassa i Quinta u Skjavetićevoj nepotpuno sačuvanoj zbirci madrigala iz 1563., te je s tim u vezi u predgovoru zapisao: "Svjestan da je posao dopisivanja manjkajućih dionica (...) osjetljiv i riskantan, dopisivatelj prepušta stručnoj javnosti da izrekne sud o tome kako ga je obavio".¹⁷

Nema sumnje da će niz notnih izdanja *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti* doživjeti reviziju; novo doba nalaže nove, suvremenije paleografske uvide. U pro-

¹⁶ Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Julije Skjavetić (Giulio Schiavetti/Schiavetto). Vokalne skladbe I. Duhovne, Moteti u pet i šest glasova (1564.)*. *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. XI., Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb, Zagreb, 1996.; Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Julije Skjavetić: Vokalne skladbe II. Svjetovne, Madrigali i gregeske u 4 i 5 glasova*. *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. XII., Cantus, Hrvatsko društvo skladatelja, Zagreb, 2004.

¹⁷ Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Julije Skjavetić: Vokalne skladbe II. Svjetovne, Madrigali i gregeske u 4 i 5 glasova*. *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. XII., Cantus, Hrvatsko društvo skladatelja, Zagreb, 2004., XXIV.

mišljanjima o problematici redakture starije glazbe Županović je imao bezrezervnu podršku maestra Vladimira Kranjčevića, koji je na program *Varaždinskih baroknih večeri* postavljao sve što je mogao od Županovićevih transkripcija. Tandem Županović – Kranjčević svojim su brojnim otkrićima i suvremenim praizvedbama djela starih hrvatskih skladatelja trajno obilježili *Varaždinske barokne večeri*: uza spomenu te notne sveske ostvarili su niz nosača zvuka, postavili su standarde koje nije lako slijediti. K tome, Kranjčević je omogućio Županoviću da organizira niz stručnih skupova i simpozija, na kojima je bila pružena mogućnost Županovićevim studentima da predstave svoja istraživanja i da se okušaju u transkripcijama starih hrvatskih skladatelja. Tako, primjerice, 1983. L. Županović predstavlja dotad nepoznata djela Wisnera von Morgensterna, u suvremenim kritičkim transkripcijama studenata muzikologije (objavljenima i kao zasebno notno izdanje), te k tome predstavlja vrlo zanimljiv program *Leopold Ebner i njegovi suvremenici...* (usp. ovdje Prilog), što su ga također prema njegovim uputama pripremili zagrebački studenti muzikologije.¹⁸

U tom kontekstu vidim i svoju suradnju na varaždinskom festivalu, do koje je došlo na poticaj mojih profesora Lovre Županovića i Vladimira Kranjčevića. Upravo maestru Kranjčeviću dugujem što me je, nakon nekoliko transkripcija iz studentskih dana, načinjenih pod mentorskim vodstvom prof. Županovića, uputio sredinom 90-ih godina na suradnju s dirigentom Sašom Britvićem, prerano preminulim prijateljem, koji je u Varaždinu tijekom desetak godina sustavno pripremao suvremene praizvedbe mojih transkripcija starih hrvatskih majstora.

Naposljetku, nameće se zaključak da su *Varaždinske barokne večeri* tijekom godina izrasle u jedan su od najznačajnijih europskih festivala barokne glazbe, kojega je mjesto u revalorizaciji hrvatske kulture ostalo do današnjih dana prepoznatljivo i nezaobilazno. Vladimir Kranjčević, kao ravnatelj festivala, od samoga je početka *Varaždinske barokne večeri* učinio otvorenima raznovrsnim interpretativnim estetikama, pružao je mogućnost nastupa amaterskim glazbenicima, ali i prominentnim ansamblima kao što je primjerice londonski *Pro Cantione Antiqua*. Jednako je široke ruke bio u prihvaćanju Županovićevih redaktorskih intervencija, koje su ponekad bile u koliziji s kritičkim čitanjem notnoga teksta. Spomenuo bih ovom prigodom koncerte Jelićevih i Cecchinijevih *Vespera (Varaždinske barokne večeri, 1977. i 1997.)*, gdje si je Županović dopustio odviše intervencija (zapravo "instrumentacija" vokalnih dionica), stvorivši na taj način masivnu zvučnu sliku, koja je u neskladu s izvornim ranobaroknim *stile concertato*.

¹⁸ Usp. notno izdanje Juraj Karlo Wisner von MORGENSTERN, *Četiri skladbe*, prir. Diana Drljača, Svanibor Pettan, Sanja Vukasović-Rogač, Tatjana Lještak, *Ars Croatica – Društvo skladatelja Hrvatske*, Zagreb, 1983.

Nema dvojbe da je suradnja Lovre Županovića i Vladimira Kranjčevića obilježila zamalo prvih trideset godina Varaždinskih baroknih večeri.

6. PRILOG

6.1. Popis suvremenih praizvedbi starih hrvatskih skladatelja

Na ovome mjestu donosimo popis suvremenih praizvedbi starih hrvatskih skladatelja, u transkripcijama Lovre Županovića, uglavnom pod dirigentskim vodstvom Vladimira Kranjčevića (podatci preuzeti iz monografije *Varaždinske barokne večeri, 50 festivalskih godina* (ur. Ernest FIŠER), Koncertni ured Varaždin, Varaždin, 2020, poglavlje "Festivalski programi *Varaždinskih baroknih večeri (1971. – 2020.)*", 188-277. Ponovljene izvedbe na *Varaždinskim baroknim večerima*, a kojih je bilo i na drugim koncertnim podijima, ovdje ne navodimo. Ne spominjemo niti angažman drugih muzikologa na festivalu. Naposljetku, ne spominjemo niti ubikaciju suvremenih praizvedbi, jer su s tim u vezi podatci u spomenutoj Fišerovoj monografiji – nepotpuni. Pridodali smo, međutim, podatke o tome u kojem su svesku Županovićeve serije notnih izdanja *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti* objavljene pojedine transkripcije. Sve neobjavljene skladbe, sačuvane u Županovićevim rukopisnim transkripcijama, pohranjene su u Arhivu Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu i/ili u Arhivu Varaždinskih baroknih večeri.

1971. 3. listopada

Amando Ivančić: *Simfonija u G-duru*

Orkestar Muzičke škole Vatroslav Lisinski, Zagreb

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Iz renesanse u barok. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. II., Društvo hrvatskih skladatelja, Zagreb, 1971.

1972. 30. rujna

Ivan Šibenčanin: *Si quaeris miracula*

Collegium musicum, Zagreb

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Iz baroka u romantiku. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. IX., Društvo muzičkih radnika Hrvatske, Croatia Concert, Zagreb, 1978.

1973. 23. rujna

Varaždinski skladateljski krug s kraja 18. stoljeća

Jan Křtitel Vaňhal: *Simfonija in C, za gudače*

Ivan Werner: *Benedictus, za alt, 2 violine, violončelo i orgulje*

Leopold Ebner: *Arija Sv. I. Nepomuka, za 2 soprana i 2 violine uz orgulje*

Jan Křtitel Vaňhal: *Simfonija u G-duru za gudače i 2 roga*

Leopold Ebner, *Pod križem, oratorij za 2 soprana, bariton i gudače uz orgulje*

Festivalski orkestar, zbor i solisti

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Varaždinski skladateljski krug s kraja 18. stoljeća. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti, sv. IV.*, Društvo hrvatskih skladatelja, Zagreb, 1973.

1974. 24. rujna

Hrvatski glazbeni barok

Antun Sorkočević: *Simfonija u C-duru, za gudače*

Vinko Jelić: *Cum inducerent*, iz zbirke *Arion primus*

Amando Ivančić: *Simfonija u G-duru, za gudače*

Antun Sorkočević: *Simfonija u C-duru, za gudače i 2 roga*

Julije Bajamonti: *Simfonija u C-duru*

Leopold Ebner: *Komična arija za tenor i orkestar* (sačuvano u rukopisu)

Komorni orkestar Vatroslav Lisinski, Zagreb

Solist: Noni Žunec

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Iz baroka u romantiku. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti, sv. IX.*, Društvo muzičkih radnika Hrvatske, Croatia Concert, Zagreb, 1978.

1976. 26. rujna

Djela Amanda Ivančića

Amando Ivančić: *Simfonija br. 11 u D-duru, za 2 roga i gudače*

Amando Ivančić: *Simfonija br. 7 u G-duru, za gudače*

Amando Ivančić: *Misa u D-duru, za sole, zbor orkestar* (sačuvano u rukopisu)

Zagrebačka filharmonija

Festivalski mješoviti zbor i solisti

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Amando Ivančić: Simfonije VI-XI. Spomenici hrvatske*

glazbene prošlosti, sv. VII., Društvo muzičkih radnika Hrvatske, Croatia Concert, Zagreb, 1976.

1977. 28. rujna

Vinko Jelić: *Vesperae Beatæ Mariæ Virginis*

Komorni orkestar Vatroslav Lisinski, Zagreb

Festivalski zbor i solisti

Dirigent: Slavko Zlatić

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Vinko Jelić: Vesperae Beatæ Mariæ Virginis (1628) za sole, zbor i orkestar. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. X., Društvo muzičko-scenskih radnika Hrvatske, Croatia Concert, Zagreb, 1979.

1978. 23. rujna

Barokna glazba u izvođenju amaterskih pjevačkih zborova Varaždina

Ivan Šibenčanin: *Iz mise L'imitazione zoccolantisima* (Kyrie, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei) (sačuvano u rukopisu)

Juraj Mulih: *Dvije Pisni iz pjesmarice Laudes Dei* (sačuvano u rukopisu)

Atanazije Grgičević-Jurjević: *Šest Pisni*

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Iz renesanse u barok. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. II., Društvo hrvatskih skladatelja, Zagreb, 1971.

1979. 22. rujna

Ivan Šibenčanin: *Messa detta l'imitazione zoccolantisima* (prva cjelovita suvremena praizvedba) (sačuvano u rukopisu)

Muški pjevački zbor Društva zanatlija u Varaždinu i solisti

Dirigent: Stjepan Mikac

1979. 23. rujna

Amando Ivančić: *Misa u D-duru za sole, zbor i orkestar* (sačuvano u rukopisu)

Zagrebački simfoničari, solisti i Zbor RTZ

Dirigent: Vladimir Kranjčević

1980. 27. rujna

Djela Amanda Ivančića i Leopolda Ebnera (sve sačuvano u rukopisu)

Amando Ivančić: *Uvod (Simfonija) za Oratorium secundum de Sancto Xaverio u D-duru, za 2 oboe, 2 roga i gudače*

Amando Ivančić: *Oratorij br. 4 u D-duru za alt solo, mješoviti zbor, 2 roga, gudače i orgulje*

Leopold Ebner: *Messe à 4 voix avec accompagnement de 2 violons, violoncelle et basse, 2 clarinettes, 2 corns, 1 flauto, et organo*

Zagrebački simfoničari, solisti i Zbor RTZ

Dirigent: Uroš Lajovic

1982. 27. rujna

Tomaso Cecchini: *Psalmi, Missa et alia cantica, op. 14* (sačuvano u rukopisu)

Zagrebački madrigalisti

Continuo: Željko Marasović

Dirigent: Vladimir Kranjčević

1983. 23. rujna

Leopold Ebner i njegovi suvremenici u Subotici (Đ. Arnold), Đakovu (J. Haibel) i Zagrebu (J. K. Wisner von Morgenstern)

Juraj Karlo Wisner von Morgenstern: *Arija iz opere Alexis*

Zagrebački simfoničari i Zbor RTZ

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), Iz baroka u romantiku. *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. IX., Društvo muzičkih radnika Hrvatske, Croatia Concert, Zagreb, 1978.

1984. 22. rujna

Vinko Jelić: *Audivi vocem*

Vinko Jelić: *Salve regina*

Mješoviti zbor *Josip Štolcer-Slavenski*, Čakovec

Dirigent: Dragica Šimunković

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), Vinko Jelić: *Osamnaest moteta iz zbirke „Arion primus“ (1628). Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, sv. V., Društvo hrvatskih skladatelja, Zagreb, 1974.

1984. 3. listopada

Tomaso Cecchini: *Messa detta la Celeste za 8 glasova i orgulje, op. 19*

Tomaso Cecchini: *Psalmi za 4-8 glasova, op. 22*

Tomaso Cecchini: *Sonate za dva instrumenta i orgulje, op. 23*

(sve sačuvano u rukopisu)

Zagrebački madrigalisti

Dirigent: Vladimir Kranjčević

1994. 29. rujna

Nepoznati autor 18. st.: *Sacrum Crisense / Križevačka misa, za soliste, zbor i orkestar*

Đuro Arnold: *Te Deum laudamus*

(sve sačuvano u rukopisu)

Orkestar i zbor Glazbene škole u Varaždinu i solisti

Dirigent: Vladimir Ščedrov

1995. 24. rujna

Julije Skjavetić: *Moteti u pet i šest glasova*

Slovenski komorni zbor

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Julije Skjavetić (Giulio Schiavetti/Schiavetto). Vokalne skladbe I. Duhovne, Moteti u pet i šest glasova (1564.). Spomenici hrvatske glazbene prošlosti, sv. XI., Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb, Zagreb, 1996.*

1995. 2. listopada

Nepoznati autor 18. st.: *Sacrum Varasdinense maius, za soliste, zbor i orgulje*

(sačuvano u rukopisu)

Zbor i orkestar Glazbene škole u Varaždinu i solisti

Dirigent: Vladimir Ščedrov

1997. 22. rujna

Tomaso Cecchini: *Večernja (za više mučenika) iz op. 19, 22. i 23 i Liber usualis* (sačuvano u rukopisu)

Slovenski komorni zbor

Dirigent: Vladimir Kranjčević

1998. 20. rujna

Julije Skjavetić: *Madrigali u četiri i pet glasova*

Slovenski komorni zbor

Dirigent: Vladimir Kranjčević

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), *Julije Skjavetić: Vokalne skladbe II. Svjetovne, Madrigali i gregeske u 4 i 5 glasova. Spomenici hrvatske glazbene prošlosti, sv. XII., Cantus, Hrvatsko društvo skladatelja, Zagreb, 2004.*

1999. 30. rujna

Julije Bajamonti: *La traslazione di S. Doimo*

(redakcija: Anđelko Klobučar i Lovro Županović)

Simfonijski orkestar Hrvatske radio-televizije

Mješoviti zbor Glazbene škole Varaždin

Zagrebački dječaci

Solisti

Dirigent: Pavle Dešpalj

Lovro ŽUPANOVIĆ (ur.), Julije Bajamonti: *La traslazione di S. Doimo*, Varaždinske barokne večeri, Koncertni ured Varaždin; Hrvatska udruga orkestralnih i komornih umjetnika, Varaždin, Zagreb, 1999.

LITERATURA

- 1/ Josip ANDREIS, *Povijest glazbe*, Liber, Mladost, Zagreb, 1974. – 1977., 4 sv. (ponovljeno izdanje: SNL, Zagreb, 1989.).
- 2/ Josip ANDREIS, *Music in Croatia*, Institute of Musicology, Academy of Music, Zagreb, 1974.; second enlarged edition, 1982.
- 3/ Franck Thomas ARNOLD, *The art of accompaniment from a thorough-bass as practised in the XVIIth and XVIIIth centuries*, Dover, New York, 1931., 2 vols.
- 4/ Ernest FIŠER (ur.), *Varaždinske barokne večeri, 50 festivalskih godina*, Koncertni ured Varaždin, Varaždin, 2020.
- 5/ Koraljka KOS (ur.), *Lovro Županović (1925. – 2004.)*, *Spomenica preminulim akademikima* sv. 135, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2007.: Ennio STIPČEVIĆ, "Županović kao muzikolog", 9-13.; Eva SEDAK, "Lovro Županović kao kritičar, pedagog i skladatelj", 15-21.; "Popis radova", 24-51.
- 6/ Giulia NUTI, *The Performance of Italian Basso Continuo. Style in Keyboard Accompaniment in the Seventeenth and Eighteenth Centuries*, Ashgate, Burlington, VT, 2007.
- 7/ Ennio STIPČEVIĆ, "Suvremena notna izdanja starije hrvatske glazbe (od kraja 15. do početka 18. stoljeća)", *Arti musices*, 38/2, 2007., 181-216.
- 8/ Ennio STIPČEVIĆ, "Hvala, maestro!", *Zadarska smotra*, 69/4, 2020., 230-231.
- 9/ Ennio STIPČEVIĆ, "Lovro Županović (1925. – 2004.)", *muzikolog*, *Etide za lijevu ruku*, Školska knjiga, Zagreb, 2021., 178-182.
- 10/ Lovro ŽUPANOVIĆ, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980.
- 11/ Lovro ŽUPANOVIĆ, *Centuries of Croatian Music 1.*, Music Information Center, Zagreb, 1984.

12/ Lovro ŽUPANOVIĆ, *Centuries of Croatian Music 2.*, Music Information Center, Zagreb, 1989.

SUMMARY

THE COOPERATION OF ACADEMICIAN LOVRO ŽUPANOVIĆ AND CONDUCTOR VLADIMIR KRANJČEVIĆ AT THE VARAŽDIN BAROQUE EVENINGS FESTIVAL

This article provides an insight into the cooperation of musicologist Lovro Županović and conductor Vladimir Kranjčević at the *Varaždin Baroque Evenings festival*. This cooperation lasted for nearly three decades (1971 – 1999) and was one of the most significant projects promoting early Croatian music at the time. Županović studied, discovered and transcribed works by little known Croatian composers, and Kranjčević staged them at the *Varaždin Baroque Evenings*, as evidenced from numerous published records and twelve volumes in the series of music editions entitled *Monuments of the Croatian Musical Past*, edited by Županović. As the director of the *Varaždin Baroque Evenings*, conductor Vladimir Kranjčević embraced the concept of openness to various interpretative aesthetics. Moreover, the *Baroque Evenings* frequently featured repertoire from the 16th up to the early 19th century. Thus, Županović was in a position to prepare sheet music for contemporary Varaždin premieres of pieces by composers such as Wisner von Morgenstern and Leopold Ebner, as well as the vocal oeuvre by the preeminent Croatian master of Renaissance polyphony, Julije Skjavić. In addition, a number of professional and scholarly conferences were attached to the festival, and Županović also staged several concerts in cooperation with his Zagreb musicology students. There is no doubt that the first thirty years of the *Varaždin Baroque Evenings* were marked by the cooperation between Županović and Kranjčević.

Key Words: musicologist Lovro Županović; director Vladimir Kranjčević; Varaždin Baroque Music festival; presentation of the Croatian musical heritage.